ERMENİ AJANLARI: ERMENİ CASUSLUĞUNUN TARİHİ KÖKLERİ

AVİM

Peter Tase Rusyanın Amerikadaki Yabancı Ajanları: Ermeni Lobicilerinin Trump Bağlantısı adlı yeni makalesinde etnik Ermenilerin Rus Dış Politikasına olan katkısına dikkat çekiyor. Yazara göre Ermeni casusluğu Ruslar tarafından etkileyici bir şekilde kullanılmış. Ermeni NKVDnin (İçişleri Halk Komiserliği) ve daha sonra KGB ajanlarının Rus odaklı politikalarına dâhil olduğundan, Tase özellikle bahsediyor.

Bir milletin imajını şekillendiren özellikler değiştirilmesi zor bir kalıp oluşturur. Tarih boyunca evrimleşen özellikler benzersiz hale gelir ve farklı zaman aralıklarında kendini pekiştirir. Ermeniler için bu büyük biradere hizmetlerini sunmaktır. Dünyanın farklı yerlerinde yaşayan Ermeniler, isteyerek, sistematik ve örgütlü olarak, farklı aralıklarda Rus ajanlarına dönüştürülmüşlerdir.

Peter Tasein Ruslar için yapılan Ermeni casusluğu hakkında yazdığı makaleden hareket ederek, bu vakayı Ermeni tarihinin önemli bir parçası olarak değerlendireceğiz. Bahsettiğimiz noktayı güçlendirmek için 20. Yüzyıldaki, Osmanlı İmparatorluğundaki Ermeni Vakası ile ilgili çeşitli tarihi örnekler kullanılacaktır. Bağımsızlıktan sonra bile Ermenilerin ast olduğu güncel Ermeni - Rus ilişkileri göz önüne alındığında, bu makale Rusların yararına yapılan Ermeni casusluk faaliyetlerinin birçok kişinin bildiğinden daha derine gittiğini vurgulayacaktır.

Tase, makalesinde, önde gelen Ermeni casuslardan biri olan Gevork Vartanianın verdiği bir röportajdan bahsediyor. Vartanian altın anahtar kullanımından bahsediyor, tabii bildiği dil iletişim için yetersiz değilse. Bu ifadenin gizli anlamı eski Soviet ajanıyla röportaj yapan kişi açıklıyor.

1943te Tahran Konferansında, Churchille ve Staline karşı düzenlenen suikast planının engellemesinden ötürü SSCBde milli kahraman olarak görülen Vartanian, bugün bile, tartışmalı isim olarak bilinmektedir. Vartanianın hayatı hakkındaki bu gerçek her ne kadar açıkça anlatılsa da Vartanianın elli yıllık casusluk kariyeri hakkında birçok gizli mesel var. Gevork Vartanian düzinelerce ülkede Sovyet ajanı olarak yaşadı ve çalıştı. Elbette, yurt dışında bulunduğu faaliyetler bugün bile halka açık olmasa da, Rus Devletinde ölümünden sonra kendisine verilen onur ve gösterilen hürmet, Rus siyasetine olan katkısını gösterir niteliktedir. Bu girdi, belli ki altın anahtarın, yani Ermeni Dilinin kullanımıyla mümkün olmuş. Dünyanın farklı yerlerinde yaşayan Ermeni kökenli nüfuz sahibi ve Ermeni casuslara yardım etmekten çekinmeyecek insanlar olduğu düşünüldüğünde, Tase Ermeni

Dilinin bir araç olarak kullanıldığını belirterek, bu noktayı daha derinlemesine incelemiştir.

Rusyanın günümüzdeki Ermeni Ajanları

Vartanian vakasından ilham alan Tase, Ermenilerin çeşitli toplumlamların yaşantılarına, görünmez girişlerini sorgulamış. Tase, analizinde, Sovyet dönemiyle, modern gelişmiş teknoloji dönemi arasındaki fark dikkate alınması gerektiğine ve sosyal medya araçlarının kullanımıyla birlikte kitleler dış etkilere kesinlikle çok daha açık olduğuna dikkat çekiyor.

Bu yüksek teknoloji zamanında, Ermeni casusluğunun önemli bir parçası, Peter Tasinde altını çizdiği gibi, gazetecilere ve muhabirlere olan artan seviyelerde itimattır. Kendilerini acemi Rus medya geleneğinden kurtarmak için Ermeni kökenli şirket sahipleri ve sunucular, Batılı sofistike media yayın organlarını taklit etmeye çalıştılar. Bu çaba kesinlikle, daha geniş bir coğrafi ölçüde tasdik edilmelerini sağladı. Tase, Amerikan karar vericileri ile, Ermeni kökenli Russia Today (RT) sunucularının arasındaki, Rus Hükümeti olan ilişkilerini güçlendiren ilişkiyi örnek gösteriyor. Her ne kadar Ermenistan resmi olarak bağımsızlığını kazansa da, Ermeni ajanlar hala Rus milli çıkarlarının gerçekleştirilmesine, dünyanın farklı yerlerinde, katkıda bulunuyorlar.

Tasee göre, günümüz Ermeni casusluk makinesinin son halkasını, Amerikan politikacıları ile, şirketlerine çalışan olarak girdikleri iş ilişkileridir. Bu iş ilişkileri bu politikacıların şirketlerine içerden bilgi almak için girmesiyle oluşmuştur. Ermeni çalışanlar, saygı ve güven kazanarak, siyasetçilerle iyi ilşiklerini sürdürmüştürler. Trump Inc. kıdemli çalışanları ve Trump ailesi arasındaki ilişkiye ve Ermeni lobisinin Trump seçim kampanyasındaki faaliyetlerine dikkat çeken Tase, bu etnik azınlığın Amerikanın mevcut karar vericileri üzerindeki etkisini gösteriyor.

Rus - Ermeni Casusluğunun Tarihi Kökenleri

Ermeni casusluğunun tarihi Vartaniandan çok daha öncesine dayanmaktadır. Ermeni casuslarının Ruslar tarafından kullanılmasının en etkili örneği Osmanlı sınırları içerisinde olmuştur. Rus konsüller ve subayları tarafından 20. Yüzyılda merkezi hükümete gönderilen raporlar incelendiğinde, Ermeni casusluğunun örgütsel arka planının farkına varıyoruz.

Osmanlı Devletinde çeşitli pozisyonlarda görev yapan Osmanlı Ermenilerini kullanarak, Ruslar Osmanlı yönetimi hakkında gizli bilgiler edinebilmiştirler. Örneğin, Rus İmparotorluğu Van Viskonsülü Sergei P. Olferyev 1911 yılında, Kafkasya Askeri Bölgesi karargahına yazdığı raporda, Vanda gerçekleşen bir cephane soygunundan bahsetmiştir. Raporunda Viskonsül Olveryev bu bilginin yerel bir karakolda çalışan ve aslında maaşı Kafkasya Askeri Bölgesi tarafından ödenen bir Ermeni tarafından kendisine iletildiğini belirtmiştir. Sözkonusu ajan, soygunun detaylarını Türklerden öğrenmiş ve bu bilgiyi Rus Viskonsülü'ne iletmiştir. Sözkonusu Ermeninin Vanda bir karakolda çalışırken bu bilgiyi Türklerden öğrenmiş olması, Ermenilerin Osmanlı toplumuyla bütünleşmiş ve kaynaşmış olduğu halde Ruslara yardım etmeye devam ettiklerini göstermektedir [1].[1]

Beklendiği üzere, Ermeniler Ruslara olan sadakatlerinden ötürü, Rus yetkililer tarafından her zaman güvenilir ajanlar olarak görülmüşlerdir. Rus Konsolosluğu katibi Evgenii E. Vyshinkskiinin Erzurum vilayetindeki faaliyetleri bunun başka bir örneğidir. Bu dönemde, Erzurum önemli bir kale şehriydi ve Çarist işgal karşısında, Osmanlı savunması için önemli bir rol oynuyordu. Şehir Rusyadan Osmanlı İmparatorluğuna, İstanbula ve İran giden yolların üzerindeydi. Ruslar bu şehrin stratejik önemini 1877 - 78 Rus - Osmanlı Savaşında şehri ele geçiremediklerinde ordularının ilerleyişinin durmasıyla anlamışlardır. Albay Vyshinkskiinin Erzuruma atanması bir tesadüf değildi. Vyshinskii Rus Kafkasya Askeri Bölgesinde görev yapan bir subaydı. 1908 yılında Erzurumdaki Rus Konsolosluğuna katip olarak atansa da asıl görevi askeri casus olarak olabildiğince çok istihbarat toplamaktı. Bölgedeki Osmanlı askeri gücü hakkında bilgi toplamanın dışında, Vyshinskii aynı zamanda halkın morali hakkında da bilgi toplamakla görevliydi. Vyshinskii ayrıca bölgeyi kapsamlı olarak turlamış, arazi ve topografisi konusunda bilgi toplamış ve Rus ordusu için sürekli olarak yeni haritalar hazırlamıştır. Aynı zamanda, bilgi toplamak için yerel Osmanlı Ermenilerinden oluşan bir casus ağı kurmuştur. Yıllar sonra, Rus General Pavel Shatilov, Vyshinskiinin oynağı önemli rolü şöyle hatırlar:

1914 savaşından birkaç ay önce Albay Vyshinskii Kafkasya Cephesi Kumandanı olarak atanmıştı. Genelkurmay'dan genç subay Klerzhe onun önceki görevine atanmıştı. Albay Vyshinskii, Yüzbaşı Klerzheye çoğunlukla Ermenilerden oluşan ve halkın güvenilir kesiminden oluşan ajanlarını vermişti. ***[2]***

Buna ek olarak, bu raporlara göre Birinci Dünya Savaşının başında, Ruslara yardım eden Ermeni casusların Osmanlı topraklarında yaşayan alelade insanlar olmadıklarını, ve bu casusluk faaliyetlerinin sistemik ve organize bir şekilde yürütüldüğünü öğreniyoruz. Aynı zamanda, bu organizasyonun Rus tarafının başarına veya başarısızlığına olan katkısı Kafkasya cephesinde görev yapmış başka bir Rus General E.V. Maslovskii tarafından vurgulanmıştır:

Savaş başlamadan önce yerel halk hakkında bilgi edinmeyi başarmıştık. Yetenekli kurmay albayın yerine onun kadar başarılı olmayan birisi atanınca işler değişti. Bu albay çoğunlukla bize karşı sempati duyan Ermeni halkından oluşan casus ağını dağıttı. Bu albay yüzünden, yenisi kurma maksadıyla, yıllar boyunca çok çalışarak oluşturulan halihazırdaki örgüt dağıtıldı ama savaş başladığı için yenisi kurmak için geçti. Rusların gerekli veriye erişimini zorlaştırarak, örgütün işini zorlaştırdı. Ve sadece Albay Drachenko Ermenilerin önemli rol oynadığı eski casusluk örgütünün canlandırılması için çaba sarfetti ***[3]****.*

Ermeni casusluğunun daha birçok örneği vardır. Sadece bu tarz tarihi arka plan modern zamanların Ermeni casuslarını yetiştirebilir.

Zamansal ve mekânsal değişimlere bakmaksızın, Ermenilerin Ağabey tarafından dikilen Rus ajanı kostümünü çıkarmak istemedikleri görülmektedir. Ermeni casusluk makinesi kendini geliştirmiş ve zamane koşullara uyum sağlamıştır. Bununla birlikte, yabancı bir gücün casusu olma imajı bir millete herhangi bir imtiyaz getirmeyeceği vurgulanmalıdır. Böyle bir gelenek ancak Ermenilerin uluslararası toplumdaki güvenilmez pozisyonunu

tasdik etmektedir.

[1] Mihail Bashanov Turkiyede Ermeni meselesi, Ankara: Kolektif - Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2013.

[2] Pavel Shatilov, Voennaia Rzdvedka na Kavkazskom Fronte, Voenno-Istoricheskii Vetsnik, No. 16 (Noyabr [November] 1960), p. 4

[3] Масловский Е. В. Мировая война на Кавказском фронте 1914-1917 г. Париж: Возрождение, 1933.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "ERMENİ AJANLARI: ERMENİ CASUSLUĞUNUN TARİHİ KÖKLERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 57. Temmuz 06. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENI-AJANLARI-ERMENI-CASUSLUGUNUN-TARIHI-KOKLERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır